

Voel je thuis!

Orde en gezag op de kinderclub

verbindt jongeren

Gereformeerde Gemeenten

Colofon

Deze kaderbrochure is een uitgave van de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten (JBG) in samenwerking met de Hersteld Hervormde Jongerenorganisatie (HHJO).

Auteurs: Marleen van Aalst en Gertrude de Regt
Vormgeving: Verloop drukkerij, Alblasserdam
Datum uitgave: Oktober 2016

Inhoud

Vooraf	5
Leiding geven als Bijbelse opdracht	7
Orde	11
Gezag	15
Groepssfeer en groepsprocessen	19
De rol van de leidinggevende	25
Samenwerken	31
Tenslotte	37

Vooraf

Het is een onderwerp dat regelmatig terugkomt op een jeugdwerkoverleg: hoe houd ik orde in de groep? Hoe zorg ik ervoor dat ik de aandacht van de kinderen heb?

Het is blijkbaar een punt waar veel leidinggevendenden zich zorgen over maken. Omdat ze vinden dat het niet gaat zoals ze het graag zouden willen; omdat ze onzeker zijn of ze wel genoeg gezag hebben; omdat ze het lastig vinden om te bepalen welke grenzen ze moeten stellen. De vereniging is tenslotte geen school.

Het is begrijpelijk dat er vaak gevraagd wordt naar adviezen op dit vlak. Veel leidinggevendenden zijn in het dagelijks leven met heel andere dingen bezig dan met het leiding geven aan een groep kinderen. Dan kun je wel wat tips en toerusting gebruiken.

Naast de toerusting en de trainingen die er zijn, wordt jullie deze brochure aangeboden. In een notendop komen

verschillende onderwerpen langs die te maken hebben met orde en gezag. Je kunt de inhoud gebruiken om zelf door te lezen of om dit als team te doen en de vragen samen te bespreken.

In deze brochure wordt onderscheid gemaakt tussen orde en gezag. Goede orde is niet alleen iets dat makkelijk is voor jezelf. Het geeft kinderen veiligheid. In de Bijbel kun je lezen dat God ordelijk werkt. Denk maar aan de dienst in de tabernakel en de tempel.

Ook gezag is iets dat je van God hebt gekregen als leidinggevende. Je hebt een bepaalde positie ten opzichte van de kinderen. Aan de ene kant heel dichtbij, maar toch boven hen. Gezag - op de manier zoals de Bijbel het bedoelt - geeft ook veiligheid als het gepaard gaat met liefde. Als een leidinggevende zich laat leiden door het gezag van de Bijbel en van Gods Geest, wordt dat zichtbaar in de manier waarop je gezag gebruikt. Zulk gezag dwingt respect af. God geeft het, op je gebed!

Leiding geven als Bijbelse opdracht

Daar sta je dan, met de telefoon nog in je hand. Die ene vraag van het gesprek blijft bij je hangen: Wil jij leiding geven aan de kinderen van de kinderclub...? Ik?

Kortere of langere tijd geleden heb jij de vraag ook gekregen. En je hebt ‘ja’ gezegd. Misschien met heel veel enthousiasme, misschien met enige aarzeling. Maar het is een feit: je draait nu mee in het jeugdwerk van je kerkelijke gemeente.

Motivatie

Waarom heb je ‘ja’ gezegd? Dat kan om heel verschillende redenen zijn.

- Ik vind het heerlijk om met kinderen op te trekken.
- Och, die twee uur eens in de twee weken, dat moet toch kunnen.
- Ik vind het leuk om creatief met kinderen bezig te zijn.
- Ik wil graag met de kinderen nadenken over de Bijbelse boodschap, als richtsnoer voor hun leven.
- Het helpt mij om mensen in de gemeente te leren kennen.
- Jeugdwerk vind ik erg belangrijk. Daarom wil ik daar aan meehelpen.

En zo kunnen we het lijstje nog wel langer maken. Waarschijnlijk herken je je wel in één of meer uitspraken.

Maar wat is je diepste motivatie? Is het je te doen om hun kostbare ziel? Dan wil je graag als een gids met de kinderen meelopen op hun levensweg. Je wijst hen op Christus en denkt met hen na over wat God in Zijn Woord tegen hen zegt.

Als leidinggevende ben je verantwoordelijk voor het wekelijkse zondagsschooluur of de clubbijeenkomst. Je taak bestaat uit onder andere de voorbereiding, de ontvangst, het Bijbelonderwijs, het spel, een knutselactiviteit, persoonlijk contact, het met elkaar delen van blijde en verdrietige dingen en het samen zingen en bidden. Omdat het lezen en doorgeven van Gods Woord de kern is, zoomen we hier verder op in.

Bijbelse opdracht

Het is de opdracht van God om Zijn woorden door te geven aan kinderen. Een bekend voorbeeld daarvan is het tekstgedeelte in Deuteronomium 6: “Hoor, Israë! De HEERE, uw God is een enig HEERE! Zo zult gij den HEERE,

uw God, liefhebben, met uw ganse hart, en met uw ganse ziel, en met al uw vermogen. En deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in Uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt en als gij opstaat.”

Deze tekst gaat over de godsdienstige opvoeding van kinderen. We moeten alle gelegenheden aangrijpen om met hen over God en geestelijke zaken te spreken.

Bijbelverklaarder Matthew Henry merkt hierbij op: “Hoe meer wij zelf vertrouwd zijn met de waarheden van God, hoe meer wij een middel kunnen zijn om goddelijk licht en warmte te kunnen verspreiden.”

Nu vind je misschien dat deze tekst vooral gericht is op de ouders, omdat de opvoeding begint bij de ouders. Dat klopt. Maar als gemeentelid ben je mede verantwoordelijk voor het onderwijs aan de kinderen van de gemeente. En daarbij: de ouders hebben bij de doop toegezegd dat ook anderen onderwijs aan hun kind mogen geven. Als leidinggevende heb je dus een verantwoordelijke taak.

Het doel van het godsdienstonderwijs zie je ook mooi verwoord in Psalm 78. Het gaat hier over de overlevering van Gods wonderlijke daden in de geschiedenis. Die moeten doorverteld worden. En dan gaat het nu in de 21e eeuw niet alleen over de wonderlijke uitredding uit Egypte en Gods leiding met Zijn

volk Israël. Maar denk ook aan alles wat ná de tijd van Asaf is gebeurd. Zie je hoe God handelt alle eeuwen door? Met als scharnierpunt in de geschiedenis het zenden van Zijn Zoon. Dit moet doorverteld worden. Vertel van Zijn daden, Zijn loffelijkheden, Zijn wonderen, Zijn genade en Zijn liefde. Waarom? De reden lees je in vers 7: ‘opdat zij hun hoop op God zouden stellen’.

De kinderen van jouw club zijn daar niet te jong voor. Vertel wie God is, wijs hen op Christus als de enige weg tot behoud. Je mag de liefde van God in Christus aan de kinderen doorgeven. Als je daarover gaat nadenken, duizelt het je. Want Zijn liefde is zo diep, zo onbegrijpelijk. Als je als leidinggevende iets van die liefde hebt geproefd, kan het niet anders of je wilt dat ook doorgeven aan anderen. Opdat de kinderen van jouw groep op Gods heil zullen hopen, hun leven aan Hem toevertrouwen en Zijn geboden in liefde zullen houden.

Afhankelijk

Leiding geven aan kinderen is dus een opdracht van God. Hij heeft jou deze taak gegeven. Een verantwoordelijke taak. God wil ouders en leidinggeven-den gebruiken als een middel in Zijn hand. Dat besef maakt je nederig en klein. Want als je op jezelf ziet, zie je heel veel wat jou juist niet geschikt maakt als leidinggevende. Dit drijft je weer uit tot God, met de vinger bij de aansporing en belofte in Jakobus 1: “Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere,

Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden.” Hij geeft je ook het verlangen om door Hem gebruikt te worden voor de kinderen: “Laat mij zijn een instrument in Uw hand en gebruik mij waar Gij wilt, dat ik U dienen zal.” Leiding geven aan kinderen mag je doen in afhankelijkheid, in vertrouwen en met verwachting.

GESPREKSVRAGEN

1. Wat zijn jouw redenen dat je kinderwerk bent gaan doen?
2. Het is Gods opdracht aan jou om Zijn Woord door te geven aan de kinderen. Wat doet dit met jou?
3. Opdat het Gods opdracht is, heb je gezag. Hoe zie jij jezelf als gezagsdrager?
4. Welke verwachting heb jij van het Bijbelonderwijs aan de kinderen?
5. Zie jij orde en gezag als randvoorwaarden om dit te kunnen doen en op welke manier?
6. Wat ervaar je als heel vreugdevol of juist heel moeilijk? Wat kun je hierin voor elkaar betekenen?
7. De Heilige Geest vernieuwt de gelovige naar het beeld van Christus. Dit zal straks volmaakt zijn (Rom. 8: 29, 2 Kor. 3: 18, 1 Joh. 3: 2). In de Bijbel lees je hoe dat al zichtbaar wordt in dit leven. Lees met elkaar Kol.3: 12-17. Noem tien karaktereigenschappen die genoemd worden. Waardoor kun je deze eigenschappen bezitten? Wat leer je hieruit voor jouw leiding geven aan kinderen en voor de onderlinge samenwerking? Vertoon jij het beeld van Christus?

Het is een koude donderdagavond in januari. Een groepje kinderen speelt tikkertje op het kerkplein. Steeds meer kinderen komen aanfietsen en sommige kinderen worden met de auto gebracht. Een paar leidinggevenden lopen rond en maken een praatje met de kinderen en met ouders die hen komen brengen. Als het bijna zeven uur is, roepen ze de kinderen bij elkaar: “Kom, we gaan naar binnen.”

Binnen is het warm. In de zaal staan de stoelen in een kring. Op elke stoel ligt een Bijbel klaar. Een leidinggevende staat bij de deur en begroet de kinderen. “Ha Jordi, ben je er weer?” Jordi laat zijn arm zien, die hij in heen mitella heeft. Op de vorige clubavond was hij er niet, omdat hij ’s middags met gym was gevallen. Alle kinderen zoeken een plekje. Ze kijken met een schuin oogje naar de tafel waarop het knutselmateriaal klaarstaat. “Ha, we gaan verder met ...” “Ik ben al heel ver, ik denk dat ik het wel klaar krijg vandaag.” Maaïke gaat naast juf Alberdien zitten. Die helpt haar soms bij het opzoeken in de Bijbel of bij andere dingen. Meester Aart staat voorin. Als iedereen een plekje heeft en de deur dicht is, zegt hij: “Jongens en meiden, welkom allemaal.” Hij kijkt rond en wacht even tot alle ogen zijn kant op kijken en alle monden dicht zijn. Zijn ogen blijven rusten op Rineke en Marloes, die blijkbaar nog niet klaar zijn met hun gesprek. “Dames?” De dames

stoppen hun gesprek en kijken lachend naar de meester. “Wat fijn dat jullie er allemaal weer zijn,” zegt hij. “En Jordi in het bijzonder. Hoe gaat het met je arm?” “Goed. Ik moet nu alleen alles links doen. En nog bedankt voor de kaart.” “Nou, we helpen je wel als het nodig is,” zegt meester Aart. “Leuk dat je er weer bent. We gaan beginnen jongens.” De kinderen zoeken de psalm op die op de flap-over staat. Even later klinkt het zingen van kinderstemmen uit de zaal. De clubavond is begonnen.

Voor een willekeurige bezoeker lijkt een goede start van een clubavond vanzelfsprekend. Leidinggevenden weten dat het niet zo is: daar is voorbereiding aan vooraf gegaan. De zaal is ingericht, de spullen zijn klaargelegd voor gebruik. Er is gepland wat er gebeuren moet en in welke volgorde. Er is een taakverdeling gemaakt voor de leidinggevenden. Met de kinderen zijn er afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over hoe ze naar binnen komen.

Wat is orde?

Orde op de club is een belangrijke randvoorwaarde in het jeugdwerk. Het is geen doel op zich, maar een voorwaarde om de doelen die je hebt te kunnen realiseren.

Orde is niet hetzelfde als stilte. Bij het knutselen is het soms een gezellige drukte in de zaal. Er wordt gepraat en gelachen, kinderen lopen heen en weer om spullen te pakken. In een ordelijke situatie kunnen de kinderen doen wat de bedoeling is: iets maken, daar plezier in hebben, het gezellig hebben met elkaar. Dat het geen wanorde is, komt doordat de leiding heeft nagedacht over de manier waarop de tafels staan; doordat ze hebben gezorgd voor het juiste materiaal en het zo hebben klaargezet dat de kinderen gelijk kunnen beginnen; doordat ze een opdracht hebben bedacht die de kinderen aanspreekt en die geschikt is voor hun leeftijd; doordat Jordi met zijn gebroken arm door iemand wordt geholpen, zodat hij ook mee kan doen; doordat Tim en Job niet samen aan een tafel zitten, omdat ze zo sterk op elkaars gedrag reageren dat er anders van knutselen weinig terecht zou komen.

Orde en gezag

Orde en gezag worden vaak met elkaar in verband gebracht. Dat is logisch, omdat er alleen orde kan zijn als het gezag van een leidinggevende wordt erkend. Het zijn wel twee verschillende dingen. Orde gaat over het verloop van de clubbijeenkomst, gezag gaat over de verhouding tussen de leidingge-

vende en de kinderen. In het volgende hoofdstuk wordt het onderwerp 'gezag' verder uitgewerkt.

Hoe krijg je orde?

Je kunt zelf veel doen voor een goede orde op de club. Deze dingen zijn belangrijk:

1. Vooruit denken

- **Planning.** Maak als team een planning per half jaar of per jaar. Neem tijdens de vergadering de tijd om een goed programma op te stellen dat aansluit bij de belangstelling en de mogelijkheden van de kinderen. Door een planning te maken van de onderwerpen, de creatieve opdrachten en de spelvormen, overzie je of er genoeg variatie is, zodat alle kinderen aan hun trekken komen.
- **Taakverdeling.** Verdeel de taken onder de leidinggevenden en houd rekening met elkaars kwaliteiten. Iets wat je goed kunt, doe je met weinig moeite en veel plezier, terwijl een ander er misschien tegenop ziet.
- **Doordenking.** Begin op tijd met je voorbereidingen. Vroeg beginnen geeft je de gelegenheid alles te verzamelen wat je nodig hebt, de organisatie goed te doordenken en eventueel dingen aan te passen. Wat is de handigste volgorde, wat heb je waar en wanneer nodig? Voorzie hoe kinderen op dingen reageren. Leegtes in een programma zorgen voor verveling

en druk gedrag. Een kind dat klaar is met een opdracht en geen vervolgoopdracht heeft, gaat rondlopen en kan anderen gaan afleiden. Te weinig of ongeschikt materiaal zorgt voor frustratie bij het knutselen.

2. Organiseren

- Het is soms haasten om op tijd te zijn voor de club. Maar als je op tijd bent, heb je alles klaarstaan als de kinderen komen en kun je ze ontspannen ontvangen. Een half uur van tevoren aanwezig zijn is een goede richtlijn, afhankelijk natuurlijk van hoeveel je klaar moet zetten.
- Denk van tevoren na over de opstelling van de ruimte. Wil je de kinderen in groepjes laten werken, in een U vorm of een kring laten zitten?
- Het is het handigste als materialen gebruiksklaar zijn,

zodat de kinderen direct aan de slag kunnen. Zijn de lijmpotten gevuld, zijn er voldoende scharen? Het kan handig zijn om dingen alvast in porties te verdelen.

- Duidelijke instructie. Denk ook na hoe je dingen kort en bondig uitlegt. Kinderen willen graag zo snel mogelijk aan de slag, maar ze moeten wel weten wat ze moeten doen.
- Wat als je klaar bent? Bedenk wat de kinderen die klaar zijn, kunnen gaan doen.

3. Tijd bewaken

- Maak een tijdsplanning van de middag of avond.
- Stop op tijd met activiteiten. Als de kinderen eenmaal bezig zijn, gaat de tijd snel en is het jammer om te stoppen. Maar bedenk dat je voor opruimen en eindigen ook tijd nodig hebt.
- Schakel kinderen zoveel mogelijk in bij het opruimen.

GESPREKSVRAGEN

1. Probeer 'orde' voor jullie club eens concreet in te vullen. Wat verwacht je bij het binnenkomen, het Bijbelverhaal, de pauze, het spel of de knutselactiviteit en het opruimen?
2. Ben jij in de voorbereiding bewust bezig met een ordelijk verloop van de clubbijeenkoms t en over welke dingen denk je dan na?
3. Hoe maken jullie een planning? Bevalt dat goed of zou je het anders willen?
4. Zitten jullie als team op één lijn als het om afspraken en regels gaat?

34: 3

Gezag

Orde en gezag zijn twee woorden die vaak in één adem worden genoemd. Maar het is goed om ze eens apart onder de loep te nemen.

Als je gaat zoeken naar een definitie van gezag zul je iets lezen als ‘aanzien’ of ‘overwicht’. Andere betekenissen zijn bijvoorbeeld: invloed, macht, bevoegdheid om beslissingen te nemen. In hoofdstuk 1 ging het over het leiding geven aan kinderen als een Bijbelse opdracht. Als leidinggevende heb je dus gezag. Ook zijn er diverse Bijbelgedeelten waarin je kunt lezen hoe je met elkaar om moet gaan en hoe je je gezag op een juiste manier gebruikt. Je relatie met het kind is daarbij van groot belang. Gezag en relatie bepalen de mate waarin je door je persoonlijkheid het gedrag van een kind kunt beïnvloeden in een door jou gewenste richting.

Als je met kinderen werkt, moet je hen onvoorwaardelijk liefhebben. Dat betekent niet dat je alles maar goed moet keuren wat ze doen, maar dat je hen liefhebt om wie ze zijn. Kinderen voelen of je van het houdt. Dit zit niet alleen in wat je zegt, maar vooral in wat je doet.

Regels

Het opstellen van regels ligt in het verlengde daarvan. Want regels hebben een positief doel: je wilt het fijn heb-

ben met elkaar. Bespreek als leidinggevenden met elkaar wat je belangrijk vindt en vorm dit om naar basisregels. Formuleer de regels op een positieve manier. Bespreek daarna met de groep wat er nodig is om er met elkaar een fijn en leuk jaar van te maken. Hoe zouden zij de regels formuleren? Je zult zien dat hun regels grotendeels overeen zullen komen met wat jullie als leidinggevenden hebben besproken. Door ze te laten verwoorden door de kinderen, maak je hen eigenaar van de regels. Eventueel kun je als leidinggevenden nog iets toevoegen van wat jullie belangrijk vinden.

Regels scheppen duidelijkheid. Het moet voor de kinderen helder zijn wat je van hen verwacht. Je kunt hierbij denken aan eerbied, wat mag wel en niet in de pauze, het omgaan met de spullen, het opruimen van materialen, enzovoort. Er wordt nogal eens gezegd dat de club geen school is. Dat klopt. Maar voor de kinderen is het heel normaal dat er regels zijn. Dat hebben ze in hun thuissituatie ook. Daarbij geven regels ook juist ruimte. De kinderen kennen de grenzen en weten wat wel en niet toegelaten wordt.

Benadering

In de benadering van kinderen is het duidelijkheid dus belangrijk. Maar wees ook opgeruimd, vriendelijk en belangstellend. Laat je niet leiden door je eigen humeur. Een bepaalde manier van humor kan heel positief werken. Als je iets ziet gebeuren wat je liever anders zou willen, kun je met een humoristische opmerking of kwinkslag al veel duidelijk maken, zonder dat het kind het idee heeft dat je een regel oplegt. De andere kant is ook waar: als zij goed meedoen of een opdracht goed uitvoeren, mag dat ook gezegd worden. Op deze manier stimuleer je gewenst gedrag. Denk hierbij aan de woorden 'belonen' en 'bekrachtigen'. Negatief gedrag kan dan soms zelfs beter even genegeerd worden.

Correctie

Positieve aandacht loont. Een kind is daar gevoelig voor. Maar soms is correctie van gedrag nodig. Kinderen gaan heel ver in dingen die ze doen of zeggen. Op de juiste manier en op tijd ingrijpen is daarbij van groot belang als je erger wilt voorkomen. Corrigeren kan verbaal en non-verbaal. En alle correctie die non-verbaal lukt is winst. Een kind wordt hoort niet graag in negatieve zin zijn naam noemen. Zoek daarom eerst naar zoveel mogelijk non-verbale manieren om het kind te benaderen en zijn gedrag te stoppen. Als het tóch nodig is om het kind hardop te corrigeren, formuleer je boodschap dan in de ik-vorm. Dus niet: 'Je stoort ons met je gedrag', maar 'ik

vind het storend wat je doet'. Helaas is soms een tweede waarschuwing nodig. Geef dan aan dat de grens bereikt is. 'Jammer, nu moet ik je alweer waarschuwen. Ik wil graag dat je stopt met dat gepraat. En als dat niet lukt, is het beter dat je straks even op de stoel naast mij komt zitten.'

Consequent zijn is heel belangrijk. Kinderen hebben het direct in de gaten of je doet wat je zegt. Als dat niet het geval is, nemen ze je volgende of andere regels ook niet serieus. Je maakt dan jezelf ongeloofwaardig. Zet daarom ook niet te hoog in met het nemen van maatregelen, zodat dat wat je zegt ook uitvoerbaar blijft. Een gouden regel bij correctie is: gedrag keur je af, maar het kind niet!

Relatie

Besteed ook aandacht aan herstel van de relatie. Als het nodig is geweest dat een kind aan een andere tafel zijn knutselopdracht afmaakt, spreek hem dan nog aan voordat hij naar huis gaat. 'Zie je nu dat je werkstuk veel mooier is geworden doordat jij er met veel meer aandacht aan kon werken. Naast je vrienden zitten is natuurlijk wel gezelliger. Denk je dat dat volgende keer weer kan?'

Op iedere club zijn ook wel één of meerdere kinderen die enorm veel aandacht vragen en je clubavond domineren. Dit kan jou als leidinggevende veel spanning geven en je de moed in de schoenen doen zakken. Bespreek van te voren met elkaar wat je tolereert en hoe je handelt. Duidelijkheid en één lijn

van handelen is belangrijk, maar verlies niet uit het oog dat je als leidinggevenden allemaal verschillend bent en dus andere accenten kunt leggen. Zie elkaars kracht!

Het betreffende kind is er bij gebaat als hij of zij een vast aanspreekpunt heeft voor alle avonden. Als het kind merkt dat het niet gaat of ergens mee zit, weet hij naar wie hij toe kan gaan. Een goede relatie is daarbij belangrijk. Deze leidinggevende is ook het aanspreekpunt voor de ouders.

GESPREKSVRAGEN

1. Tijdens het vertellen van je Bijbelverhaal is Daniël met andere dingen bezig dan jij wilt. Hij zit schuin op zijn stoel, trekt grimassen naar zijn vriend Rick, tikt met zijn schoen tegen de stoelpoot en vraagt aandacht van zijn buurman.
Bedenk vijf stappen die je kunt doen voordat je Daniël hardop vraagt om te stoppen met zijn gedrag.
2. Een positieve benadering van jongeren is belangrijk. Verwoord om de beurt hoe je dit bij je collega-leidinggevende terugziet.
3. Welke regels zijn er? Zijn ze positief opgesteld? Hoe hanteer je ze? Wat doe je als ze overtreden worden?

Groepssfeer en groepsprocessen

Het is een gezellige drukte in de clubzaal. Vanavond zijn de kinderen bezig met het versieren van cupcakes. Leidinggevende Mariska loopt rond en blijft even staan bij een tafel waar vijf meiden aan het werk zijn. Nienke is geconcentreerd bezig met het uitsnijden van een bloem. “Dat ziet er leuk uit Nienke,” zegt Mariska. “Dat heb je zeker vaker gedaan.” Nienke knikt, maar kijkt niet op van haar werk. Mariska ziet dat Joëlle en Nadine elkaar even aankijken en een gezicht trekken. Ze probeert de aandacht af te leiden door de meiden te laten zien hoe je makkelijk een hart uitsnijdt. Intussen gaan haar gedachten verder. Ze heeft de indruk dat Nienke niet zo geaccepteerd wordt door de andere meiden. Ze gaan niet uit zichzelf naast haar zitten in de kring. En nu ook weer, die blik tussen Joëlle en Nadine... Wat zouden zij eraan kunnen doen om dat te veranderen?

Groepsvorming is een proces

Groepsvorming heeft alles te maken met orde en gezag. Om een goede sfeer te hebben op de club, moet er behalve een goede relatie tussen leidinggevend en kinderen ook een goede relatie zijn tussen de kinderen onderling. Je mag als leidinggevende niet tevreden zijn als de clubbijeenkomst ordelijk verloopt en de kinderen goed luisteren.

De onderlinge sfeer op de club is bepalend voor het feit of kinderen zich er thuis voelen.

Voor dat laatste is de plek van een kind in de groep heel belangrijk. Elk kind wil weten dat het door de anderen wordt geaccepteerd en gewaardeerd. De vorming van een groep is een proces. Aan het begin van een nieuw seizoen merk je dat als leidinggevende. De ‘pikorde’ moet bepaald worden. Kinderen die zich graag in een leidende rol zien, zullen proberen die te krijgen. Kinderen die meelopers zijn, bepalen wie die rol uiteindelijk krijgt. Kwetsbare kinderen zullen hun best doen om deze keer eens niet

buiten de boot te vallen. De eerste clubbijekomsten kunnen daardoor onrustig zijn; of misschien is de groep de eerste keer erg afwachtend. De uitkomst van deze rolverdeling is belangrijk voor de groeps sfeer in de rest van het jaar. De leiders bepalen de normen in de groep. Natuurlijk, als leidinggevend heb je regels opgesteld. Maar hoe reageert de groep daarop? Uiteindelijk moeten het ook hun afspraken worden.

Fasen in het groepsvormingsproces

In het vormingsproces van een groep kun je verschillende fasen onderscheiden. Het is belangrijk om je hiervan bewust te zijn en vanaf het begin alert te zijn op het groepsgebeuren. De eerste bijeenkomsten zijn het belangrijkste in de vorming van een groep.

- Verkennen: de kinderen verkennen elkaar en de groep. Wat kan wel en niet in deze groep, wanneer hoor je erbij? Als de groep al als groep heeft gefunctioneerd, duurt dit korter.
- De rollen verdelen: de rolverdeling wordt vastgesteld. Kinderen proberen erkenning te krijgen en een bepaalde positie te verwerven.
- De normen vaststellen: de normen worden vastgesteld waaraan de groep zich wil conformeren. De leiders zijn bepalend in dit proces.
- Uitvoeren. De rollen en de normen zijn bepaald, de groep gaat binnen deze kaders draaien.
- Afsluiten: aan het eind van het jaar

komt de tijd van afscheid nemen. Voor een groep met een positieve sfeer een moeilijk moment, voor een groep met een negatieve sfeer een opluchting.

Wat kenmerkt een positieve groep?

- Kinderen zijn eensgezind en gemotiveerd. Ze gaan enthousiast aan de slag met een opdracht.
- Kinderen voelen zich mede verantwoordelijk voor de sfeer in de groep. Ze zetten zich in om conflicten op te lossen.
- Kinderen tonen respect voor de mening en het karakter van een ander kind. Ze gaan respectvol om met elkaars 'eigen aardigheden', ook met kinderen met een beperking.
- Kinderen zijn bereid tot samenwerking.

Invloed op de groepsvorming

Wees ervan bewust dat je invloed hebt op de vorming van een groep. Soms wordt er gewerkt in groepen met meerdere leeftijden. Dan verandert telkens een deel van de groep en is er aan het begin van het seizoen telkens weer een nieuw vormingsproces. Als er wordt gewerkt met jaargroepen die verschillende jaren achtereen hetzelfde blijven, kan het gebeuren dat de groep een bepaald imago krijgt: deze groep is rustig en harmonieus, die groep is druk en rumoerig. De groep heeft dan al een vormingsproces gehad en is op een bepaalde manier gevormd. Toch

hoeft dat niet te betekenen dat een groep niet verandert. Als kinderen ouder worden, verandert ook hun gedrag. Vriendschappen zijn in die leeftijd nog heel flexibel en de rol die kinderen in de groep hebben, kan veranderen. Als de groep een ander team van leidinggevenden krijgt, begint het vormingsproces voor een deel weer overnieuw. De leiding bepaalt tenslotte de kaders en de interactie die er is tussen hen en de groep. Ook bij een groep met veel gedragsproblemen heb je dus de kans om een nieuwe start te maken.

Wat kun je doen om het groepsvormingsproces op een goede manier te beïnvloeden?

Fase 1: verkennen:

- Doe de eerste avond spelletjes waarbij kinderen met elkaar en met jullie kunnen kennismaken.
- Investeer de eerste avonden extra in het sociale element: kinderen laten vertellen, even een kort spelletje doen.

Fase 2: de rollen verdelen:

- Investeer in persoonlijke contacten met kinderen, tijdens het ontspannende gedeelte van de avond. Bespreek negatief gedrag met het kind zelf en neem het even apart. Laat het niet voortduren.
- Wees alert op signalen van buitensluiten of pestgedrag. Hoe eerder je dit oppakt, des te meer kans op een goede oplossing.
- Ook in deze fase kun je spelletjes of

activiteiten doen waarbij kinderen hun sterke kant kunnen laten zien; ook de kinderen die niet zo opvallen. Houd er erg in dat deze kinderen aan hun trekken komen.

- Stel grenzen aan negatief gedrag in de groep, maar niet op een negatieve manier. Realiseer je dat dit bij deze fase hoort: de grenzen verkennen, zich profileren. Reageer er bijvoorbeeld met humor op, maar laat wel merken dat de leiding bepaalt wat er gebeurt.

Fase 3: de normen vaststellen:

- Realiseer je dat je de eerste avond met de kinderen afspraken hebt gemaakt, maar dat de groep zich ook aan deze afspraken moet conformeren. Als regels door dwang gehouden moeten worden, is er geen sprake van een positieve groeps sfeer.
- Leiders zijn heel bepalend voor het feit of normen in een groep worden geaccepteerd. Zij zullen hun 'gezag' misschien ook uitproberen. Belangrijk is het om kinderen met een leidersrol niet van je te vervreemden, hen aandacht te geven maar hen ook te laten merken dat de leiding het voor het zeggen heeft.

Fase 4: uitvoeren:

- In deze fase is het lastig om de normen en de sfeer in de groep nog te veranderen. Soms kan een incident de aanleiding zijn voor een verbetering, als het aangegrepen

wordt om opnieuw met de groep de normen vast te stellen. Als je halverwege het jaar constateert dat de groepssfeer niet goed is, kun je dit het beste op een eerlijke manier met de groep bespreken en samen met hen te kijken hoe dit veranderen kan. Hoe staan ze tegenover de afspraken die aan het begin van het jaar zijn gemaakt? Is er bereidheid zich hieraan te houden?

- Als in de loop van de maanden blijkt dat sommige kinderen niet geaccepteerd worden, neem dan contact op met de ouders van deze kinderen en bespreek het. Als ze door bepaalde kinderen worden buitengesloten, is een gesprek met deze kinderen het beste. Is het een groepsgebeuren, bespreek het dan met de groep.
- Het rolpatroon kan ook doorbroken worden doordat er nieuwe kinderen bij komen of er kinderen vertrekken. Deze veranderingen geven vaak nieuwe kansen om een positieve sfeer te krijgen of juist uitdagingen om die te houden.

Fase 5: afsluiten:

- De afsluiting van een verenigingsjaar is belangrijk. Door een laatste clubbijeenkomst met een speciaal programma geef je kinderen de gelegenheid afscheid te nemen. Vaak zal de groep (of een deel daarvan) doorgaan naar een volgende vereniging. Hoe positiever de sfeer in de groep, des te meer kans dat kinderen zin hebben om

volgend jaar weer samen naar de club te gaan.

Eenheid en veelkleurigheid

Wat een verschillen zijn er als je de kinderen in je groep bekijkt! Het mooiste wat je kunt bereiken, is dat jullie groep een eenheid is in veelkleurigheid: iedereen mag er zijn zoals hij is. Hoe bereik je onderlinge acceptatie bij kinderen?

- Bij een 'bestaande' groep kun je je voordeel doen met de informatie die er is vanuit het vorige jaar. Zorg voor een overdracht tussen de verschillende teams. Vertel welke bijzonderheden er zijn met kinderen of met de groep als geheel.
- Als je weet dat er kinderen met een beperking zijn, neem dan contact op met de ouders. Vraag hoe jullie deze kinderen het beste kunnen begeleiden. Op welke dingen reageren ze sterk, wat zijn de ervaringen op school? Hebben ze vrienden of vriendinnen in de groep die hen tot steun kunnen zijn?
- Als een beperking veel invloed heeft op het gedrag van een kind, kan het goed zijn om voor openheid te zorgen richting de andere kinderen. Bepaal zelf of je dit al of niet in het bijzijn van het kind doet, dat kan per situatie verschillen. Ook het kind zelf of één van zijn ouders kan hierbij worden betrokken. Kinderen weten dan dat het geen onwil is als het kind zich anders gedraagt en ze leren ook hoe ze er wel of niet op moeten reageren.

- Laat respect een regel zijn die je uitdrukkelijk benoemt bij het opstellen van de afspraken. Zo kun je elkaar er ook op aanspreken. Leef respect als leiding ook voor: onderling en naar de kinderen toe. Voorbeeldgedrag is overtuigender dan welke regel ook.
- Realiseer je dat kinderen die niet geaccepteerd worden, steun verdienen. Toch is voor hen steun vanuit de groep nog belangrijker dan steun vanuit de leiding. Als de leiding teveel opkomt voor een kind

kan dat het ook weer van de groep isoleren. Als een kind altijd het gezelschap van de leiding zoekt, is er iets niet goed. Probeer daarom vooral in de groep kinderen te vinden die 'maatjes' voor het kind kunnen zijn.

Soms is het gedrag van het kind zelf er aanleiding toe dat het wordt geïsoleerd. Dan is het beter dat het kind zelf inzicht krijgt in zijn gedrag en in de manier waarop de groep daarop reageert.

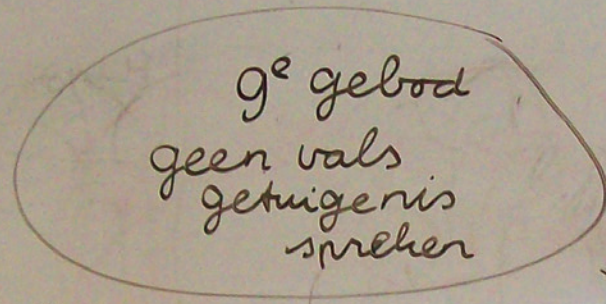
GESPREKSVRAGEN

1. Kijk eens welke fasen van groepsvorming je herkent in jullie groep. Ga met elkaar na hoe jullie groep hier doorheen is gegaan.
2. Hoe zou je jullie groep typeren? Noem allemaal eens wat steekwoorden. Zijn ze vanaf het begin zo geweest, of hebben ze een bepaalde ontwikkeling doorgemaakt?
3. Zijn er in jullie groep kinderen met een duidelijke rol (leider, meeloper of een kind dat steeds het doelwit is)? Zou je de kinderen met een leidersfunctie op een positieve manier in kunnen zetten, zodat je gebruik maakt van hun leidersrol?
4. Ga eens na hoe jullie bewust of onbewust hebben ingespeeld op het groepsvormingsproces. Stel dat je met jullie huidige groep nog eens overnieuw zou kunnen beginnen, hoe zou je het dan doen? En wat leer je voor een volgend jaar?
5. Zijn er normen die in jullie groep als 'groepsnormen' zouden kunnen worden gezien (dus normen die in feite vanuit de groep zijn opgekomen)? Hebben die een positieve invloed op de orde en het gezag bij jullie club?

onwaarheid

stiekem

vertrouwen
sk
en

zoddele

zom

liegen

negatief spreken

achterhals

gemene dingen

God de eer

hoogmoed

f
staf

De rol van de leidinggevende

Het hart van een kind is niet zomaar bereikbaar. Om bij het hart van een kind te komen, beschrijft professor dr. W. ter Horst de taak van een opvoeder. Dat zijn niet alleen de ouders, maar ook de leidinggevenden binnen het kerkelijk jeugdwerk. Hij beschrijft jouw werk als leidinggevende aan de hand van vijf beroepen en vijf bijbehorende kernwoorden.

De leidinggevende als schatbewaarder

De schatbewaarder staat symbool voor het beschermen. Een goede schatbewaarder doet er alles aan om de schat in veiligheid te brengen en te houden. Zo mogen wij ook zijn. Als leidinggevende mag je de kinderen bescherming en veiligheid bieden. Dit is voor een kind heel belangrijk. Als het gaat om dingen van deze tijd, maar vooral met het oog op het hart van het kind is dit je taak. Jouw woorden en houding doen er toe! Bescherming en veiligheid is een voorwaarde voor een kind om verder te kunnen leren en ontwikkelen.

Bescherming en veiligheid is nodig

- voor de weg die ze af moeten leggen om op club te komen
- door de indeling en aankleding van de zaal

- bij angst en onzekerheid tegen pesten
- als het kind in naïviteit iets zegt dat door anderen 'dom' gevonden wordt
- om een juist Godsbeeld te ontwikkelen
- door de Bijbelse geschiedenis en de toepassingen die je meegeeft.

Om te bespreken

- Bescherming en veiligheid komen heel dicht bij de inhoud van het woord 'orde' Welke facetten van 'orde' op jouw club hebben te maken met bescherming?
- Op welke terreinen heeft het kind nog meer bescherming van jou nodig?

De leidinggevende als tuinier

De tuinier staat symbool voor het verzorgen. De tuinman bemest, geeft water en snoeit. Zodat de plant alles heeft wat nodig is om tot bloei te komen. Als leidinggevende heb je de taak om de kinderen te verzorgen. Dit gaat een stap verder dan het beschermen. Je draagt zorg voor hen, gericht op het hoofd (kennis), op het hart (gevoel, geloof) en de handen (daden). Het is je gebed dat ze door het werk van de Heilige Geest tot bloei kunnen komen in wie zie zijn voor anderen en tegenover God.

Bij verzorgen kun je denken aan:

- het voorzien in levensbehoeften. Je let op signalen en symptomen.
- zorgen dat een kind zich thuis voelt.
- geborgenheid. Het verwijst naar Christus als hemelse Borg.
- het onderwijzen met het oog op de toekomst. Verzorgen met het perspectief van de eeuwigheid en eeuwig leven.
- een bemoedigende knipoog of andere vormen van menselijk contact.
- verschillen tussen kinderen. Kwetsbare kinderen, speciale behoeften, eigen interesses, eigen ontwikkelingstempo.
- een kind mag zijn zoals het is (doen zoals het doet is iets anders).
- ieder kind is uniek.

Om te bespreken

- Neem allemaal een verschillend punt uit dit rijtje en werk deze voor jezelf uit. Noem vijf concrete dingen waar dit punt blijkt of zou kunnen blijken in de praktijk van jullie clubwerk.
- Bespreek de punten met elkaar.
- Welke voornemens komen hieruit voort?

De leidinggevende als herder

De herder staat symbool voor het overdragen. De herder stippelt de route uit, geeft het goede voorbeeld en leidt zo zijn kudde. De dieren zijn bij een herder veilig en geborgen en méér dan dat. De herder leert hen eerst gehoorzamen. Alleen dan kan hij hen leiden naar grazige weiden en stille wateren. Als leidinggevende draag je zorg voor de persoonlijkheidsontwikkeling en vorming van het kind. Je sluit daarbij aan bij de vragen die horen bij de leeftijd, maar ook bij de vragen die opkomen uit het hart.

Overdragen. Hoe, wat en waarom?

- Kinderen hebben een herder nodig om goed terecht te komen. Overal loert gevaar.
- Voorwaarde: hart hebben voor de kinderen. Het goede met hen voor hebben.
- Het is mogelijk om kennis en vaardigheden over te dragen.

- Dit overdragen kan door voordoen, nadoen en zelf laten doen. Ga er niet vanuit dat ze alles al weten.
- Overdragen van manieren. Eerbied, uit laten spreken, dank u wel, geen negatieve opmerkingen over andermans uiterlijk, enz. Zodat een kind zich op een juiste manier kán gedragen.
- Overdragen van regels. Hoe wil je het hebben? Er iets van zeggen als dit niet gebeurt.
- Overdragen van de Bijbelse inhoud. Leiding geven op geestelijk terrein.

Enkele voorbeelden

- “Je mag je Bijbel dichtdoen en op de tafel neerleggen. Straks gaan we de Heere danken en bidden. Eerbied is ook dan heel belangrijk. Waarom doen wij onze handen samen en onze ogen dicht?” Een paar vingers vliegen de lucht in. “Dan denken we niet aan andere dingen die we hier om ons heen zien.” En: “Dan zitten we niet te friemelen aan dingen.” “Dat is waar. Probeer maar om het vol te houden tijdens het gebed.”
- “Fijn dat jullie er zijn. De meesten hebben hun jas gelijk aan de kapstok gehangen. Er liggen er nog twee bovenop. Van wie zijn die? Die mogen jullie ook nog even ophangen.”
- “Femke en Marith, het is jullie beurt om drinken in te schenken. Kijk, als de fles heel vol is, kun je dat het beste zó doen. Schenken uit een pak is ook niet altijd

makkelijk. Maar als je het zó doet, lukt het meestal wel. En als je iets morst, ligt hier een vaatdoek.”

Het lijkt misschien overdreven om met kinderen dingen te bespreken die ze al lang horen te weten. Maar hoe weten ze hoe jullie het willen hebben of wat jullie belangrijk vinden? Door het te benoemen.

Om te bespreken

- Welk punt op jullie club loopt nog steeds niet helemaal lekker? Wat kun je overdragen om dit duidelijker te maken voor de kinderen?
- Hoe kun je leiding geven op geestelijk terrein? Wat wil je overdragen? Hoe zie je dit bij elkaar?

De leidinggevende als gids

De gids staat symbool voor het inleiden. Een goede gids leidt de reizigers over de weg, leert hen de tekens verstaan die de goede weg aangeven en onderweg leert hij hen ook van alles. Als leidinggevende ben je een gids voor de kinderen. Je leidt hen in in de betekenis van de dingen om hen heen. En vooral die dingen waarbij Gods Woord centraal staat. Je hebt daarbij het doel dat de kinderen straks zelfstandig verder kunnen.

De kinderen inleiden

- in het waarom en de betekenis van de christelijke traditie, die vol zit met symbolen en rituelen. Deze werken alleen als de betekenis duidelijk is.
- in de betekenis van christelijke kernwoorden. Uitleg met concrete woorden is hierbij onmisbaar.
- in het waarom en de betekenis van regels, waarden en normen. Voorwaarde is dat het kind zich thuis voelt en dat je als leidinggevende echt de leiding hebt op een goede manier.
- in betekenissen op een ontdekkende manier. 'Wie kan zichzelf hierin herkennen? Wie vindt iets anders en waarom?'

Om te bespreken

- Enkele kernwoorden van ons christelijk geloof zijn genade, vergeving, heiligheid en zonde. Hoe kun je de kinderen inleiden in de betekenis van deze woorden? Maak je uitleg voor de kinderen concreet door een eigentijds voorbeeld te gebruiken.
- Als gids ben je ook bezig met het waarom en de betekenis van regels. Toch blijft correctie nodig. Hoe laat je aan de kinderen merken dat je daarna weer met een schone lei begint?

- is aansluiten bij de kennis en belevingswereld van het kind. Dan wordt de nieuwe werkelijkheid toegankelijk voor hen.
- hoort bij de ontwikkeling van het eigen ik. Voorwaarde hiervoor is een optimale bescherming, verzorging en overdracht.

De leidinggevende als priester

De priester staat symbool voor het inwijden. In de tempeldienst was de priester de verbinding tussen God en het volk. Hij wijdde het volk als het ware in in de geheimen van het heiligdom. Als leidinggevende mag je de kinderen inwijden in de geloofsgeheimen zodat zij door genade met de Heere mogen leven.

- Bij het inwijden raak je het hart. Het is de kern van ieder persoon, van ieder kind.
- Er is geen sprake van inwijden als beschermen, verzorgen, overdragen en inleiden worden veronachtzaamd.
- Bij het inwijden is er naast een betekeniswereld nu ook een belevingswereld.
- Bij het inwijden vertel je niet altijd iets nieuws, maar laat je soms nieuw licht op de zaak schijnen, waardoor kinderen het meer tot zich kunnen nemen.
- De mogelijkheid van inwijden is beperkt. Want als leidinggevende ben je niet almachtig.
- Bij inwijden is het je wens om verwondering te creëren. Dit zorgt voor gouden momenten. Je bereikt

dan het hart van het kind. Je wilt niets liever dat het kind zich opent voor de schepping en de Schepper. Jouw houding en woorden zijn hierbij heel belangrijk.

Om te bespreken

- Ter Horst schrijft: “Inwijdende opvoeders hebben een grote mate van echtheid. Alleen vuur kan vuur ontsteken.” Hoe merkt een kind dat je ‘echt’ bent? Hoe is dit bij jou?
- Wat was voor jou een ‘gouden moment’? Welke gevolgen heeft dit voor jouw gezag op dat moment?

De vijf rollen van een leidinggevende

Als leidinggevende ben je dus een schatbewaarder, een tuinman, een herder, een gids en een priester. Hierbij horen de woorden beschermen, verzorgen, overdragen, inleiden en inwijden. Deze rollen geven verdieping aan de orde op de club of het gezag dat je als leidinggevende hebt. Het gaat er niet alleen om dat de kinderen goed luisteren en dat het geen rommeltje is. Orde en gezag hebben een doel, waar je als leidinggevende aan werkt. Deze vijf rollen helpen je daarbij.

Als je deze vijf rollen op je in laat werken, ontdek je dat je als leidinggevende een heel verantwoordelijke taak hebt. Ons werk kan daarom niet los staan

van persoonlijke afhankelijkheid van de Heere. Als je zelf bent ingeleid en ingewijd in de heilsgelijken van Christus, zullen kinderen dat merken. Dat wil niet zeggen dat alles ordelijk verloopt. Afhankelijkheid blijft een sleutelwoord. Doe daarom als leidinggevende je werk biddend, in afhankelijkheid én met verwachting.

Om te bespreken

- Welk rol staat volgens jou het dichtst bij jou als leidinggevende? En welke het verst weg? Hoe komt dat? Wat is er nodig om dat te veranderen?
- Hoe zie je de rollen terug in het handelen van elkaar? Maak het concreet met een voorbeeld.
- In hoeverre ben jij je bewust van je taak als leidinggevende? Hoe kan dit van invloed zijn op de orde en het gezag op de club?

Samenwerken

“Dus, geen vragen meer? Dan gaan we beginnen. Let op, de eerste vraag!” Annelien staat voorin de zaal. Zojuist heeft ze de spelregels uitgelegd van een quiz. De kinderen zijn over vier groepen verdeeld. Leidinggevende Arjan houdt de puntenscore bij en de andere leidinggevendenden hebben zich over de groepjes verspreid. Bastiaan is bij het groepje van Jeroen en Sam gaan zitten; zo kan hij de jongens mooi een beetje in de gaten houden. Het spel loopt als een trein. Annelien houdt de vaart erin, Bastiaan houdt de jongens in zijn groepje erbij, Arjan bezweert met een kwinkslag een reactie van Tim die denkt dat het niet eerlijk gaat. Marjoke zet tussendoor even wat schaalpjes met lekkers op de tafels. Ze geniet. ‘We zijn echt super op elkaar ingespeeld,’ denkt ze. ‘Annelien heeft een leuke quiz in elkaar gezet. Een laat het maar aan die mannen over om de jongens enthousiast te houden’.

Samenwerken als team

Veel teams van leidinggevendenden bestaan uit heel verschillende mensen. Gelukkig maar, dat houdt het boeiend, ook voor de kinderen. Om een clubavond goed te laten draaien en alle kinderen het gevoel te geven erbij te horen, zijn verschillende kwaliteiten nodig. Er zijn maar weinig mensen die al die kwaliteiten in zich verenigen; maar dat geeft niet, want het is juist mooi om elkaar aan te vullen.

Gezamenlijke visie

Als je als team sterk wilt staan op het gebied van orde en gezag, moet je de-

zelfde uitgangspunten hebben. Het is goed om overeenstemming te hebben over welk gedrag je van de kinderen verwacht, waar de grenzen liggen, hoe je die aangeeft en wat je doet als die worden overtreden. Gebruik hiervoor de vergadering die vooraf gaat aan de start van het nieuwe seizoen. Kies bijvoorbeeld een hoofdstuk uit deze brochure en bespreek de vragen die erin opgenomen zijn.

Maak gebruik van elkaars sterke kanten

Orde houden hoeft je niet in je eentje te doen. Je bent als team samen sterk.

Dat betekent:

- Accepteer elkaar met de gaven en zwakke kanten die je hebt.
- Durf kwetsbaar te zijn en je zwakke kanten bespreekbaar te maken. Als je het idee hebt dat iets je niet goed afgaat, vraag dan eens eerlijke feedback van je teamleden. Zeg dat je het moeilijk vindt en vraag of ze tips hebben. Je kunt het beter zelf aan de orde stellen, dan dat er onderhuidse ergernis optreedt. En omgekeerd: zie de zwakke kant van een ander teamlid als een kans voor jou om elkaar tot een hand en een voet te zijn. De steun van je teamleden maakt je vaak zekerder en je zult zien dat het een positieve uitwerking heeft op je functioneren.
- Als een teamlid op een bepaald gebied niet goed functioneert en er zelf niet over begint, kun je het beter met hem of haar bespreken dan ruimte te geven aan onderhuidse ergernis. Je kunt dit het beste doen door vragen te stellen: had je het druk afgelopen week, zag je op tegen die vertelling, etc. Door begrip te tonen, maak je de drempel naar een eerlijk gesprek lager. Waardeer ook de positieve dingen die er zijn.
- Als je zo samenwerkt, geef je een sterk signaal af naar de kinderen. In de eerste plaats ben je een voorbeeld voor hen in hoe je met elkaar omgaat. Eensgezindheid in het team bevordert de eensgezindheid in de groep. Verder zullen zij teamleden niet tegen

elkaar uit kunnen spelen omdat ze merken dat ze op één lijn zitten.

Training en toerusting

Voor de meeste beroepen heb je wel een opleiding nodig en in veel gevallen krijg je later ook nog bijscholing. Het is daarom helemaal niet verkeerd om voor een intensieve taak als leidinggevende toerusting te volgen. Dat kan alleen of, nog beter, als team. Wanneer je als team een training volgt, kun je er ook beter als team mee aan de slag. Zet toerusting bijvoorbeeld op de agenda van de vergadering en bespreek waar er behoefte aan is. Het tijdsaspect speelt altijd mee. Je hebt de verenigingsavonden, vaak een aantal overleggen in de gemeente en dan ook nog een cursus erbij. Dat is een hele investering. Maak daarom ook een bewuste keus en probeer het tijdig te plannen, zodat je er in je agenda nog rekening mee kunt houden. Informatie over ons toerustingsaanbod kun je vinden op onze website.

Samenwerken met de kerkenraad

Stel dat er een schip is met verschillende kapiteins, die allemaal een andere koers willen varen. Dat gaat niet goed. Zo is het ook in het jeugdwerk. Als je met de verenigingen in jullie gemeente een vaste koers wilt varen, zul je die samen af moeten stemmen. Een jaarlijks of halfjaarlijks overleg met de leidinggevenden en een of meer kerkenraadsleden is heel belangrijk. Niet alleen om de activiteitenkalender te delen, maar

vooral ook om inhoudelijk op elkaar af te stemmen. De kerkenraad draagt daarin de eindverantwoordelijkheid. Hoe geef je onderlinge afstemming goed vorm? Wat aandachtspunten:

- Zet bij het overleg met de jeugdverenigingen het doel, de invulling van het programma en de doorstroom tussen de verschillende leeftijdsgroepen op de agenda. Hoe meer je van elkaar weet, des te beter kun je aan het begin van het seizoen je programma afstemmen op de nieuwe kinderen of jongeren die binnenkomen.
- Een vaste contactpersoon voor het jeugdwerk in de kerkenraad is heel zinvol. Er is gemakkelijker overleg mogelijk en deze persoon is goed op de hoogte van hoe het gaat. Als er problemen spelen, is de drempel lager om daarover met de kerkenraad in gesprek te gaan als er een vaste contactpersoon is.
- In sommige gemeenten is er ook een commissie die de zorg voor jongeren in de gemeente behartigt, dus breder dan alleen de jeugdverenigingen. Betrek hen ook in het overleg met de verenigingen en de kerkenraad. Zij kunnen een belangrijke rol spelen als het gaat om de contacten met jongeren die niet naar de vereniging komen.
- Betrek de kerkenraad bij de verenigingen door hen regelmatig uit te nodigen, zodat ze de sfeer op de vereniging mee kunnen maken. Het is mooi als een ouderling of diaken iets kan vertellen over het ambt dat hij vervult. Bij kinderen en tieners concreet, bij jongeren ook meer bezinnend.
- Contact met catecheten kan ook zinvol zijn, als het gaat om het in beeld houden van jongeren of als er specifieke problemen zijn. Bij moeilijk gedrag of bij jongeren met een beperking kan het goed werken als bij verschillende kerkelijke activiteiten dezelfde aanpak wordt gevolgd.
- In de meeste gemeenten is de kerkenraad betrokken bij de aanstelling van nieuwe leidinggevenden. Het is goed dat zij hierbij betrokken zijn, omdat ze vaak meer weten van iemands persoonlijke omstandigheden dan andere gemeenteleden. Ook vanuit het oogpunt van hun verantwoordelijkheid is het nodig dat ze hierbij betrokken worden.
- Als kerkenraad en leidinggevenden tot een gezamenlijke koers willen komen, is het belangrijk dat er goed naar elkaar wordt geluisterd. Verder gaat het niet om het realiseren van je eigen doelen, maar om het belang van de jongeren en de gemeente. Dat vraagt een begripvolle en flexibele opstelling.
- Het is heel belangrijk dat de kerkenraad laat merken dat het jeugdwerk hun hart heeft. Dat kan in de contacten met leidinggevenden, maar ook in bijvoorbeeld het gebed in de gemeente en tijdens de huisbezoeken. Laat

kerkenraadsleden niet de indruk wekken dat het jeugdwerk alleen iets voor liefhebbers is. Het jeugdwerk is een belangrijk middel om jongeren aan de gemeente te verbinden en om hen vanuit de kerk toe te rusten in het leven als christen in de maatschappij.

Samenwerken met ouders

Ouders zijn een belangrijke factor in het jeugdwerk, die wel eens wordt onderschat. Bij kinderen zijn zij het die bepalen of hun kind al dan niet de vereniging bezoekt. Ook bij tieners en jongeren kunnen ouders een stimulerende rol spelen als het gaat om het deelnemen aan het jeugdwerk.

Een aantal aandachtspunten als het gaat om contact met ouders:

- Zorg ervoor dat je als vereniging een open boek bent richting de gemeente. Denk bewust na over de manier waarop je jullie vereniging presenteert. Benut de communicatiemiddelen die er in de gemeente zijn om jullie vereniging in beeld te brengen.
- Doe eens per jaar een open activiteit, waarbij ouders en eventueel ook andere gemeenteleden welkom zijn. Het is ook een mooi moment om als leidinggevenden en ouders elkaar even te zien en te spreken. Het maakt de drempel naar verder contact lager.
- In het kinderwerk is contact met ouders belangrijk als er bepaalde gedragsproblemen of beperkingen zijn, waardoor een speciale aanpak nodig is. Ouders kennen hun kind het beste en kunnen adviezen geven hoe je daarmee om moet gaan. Je kunt als leidinggevenden en ouders samen afspraken maken over welk gedrag je van het kind wenst op de vereniging. Het heeft echt effect als ouders thuis hun kind daar ook op wijzen. Ook bij jonge tieners kan het contact met ouders nog heel zinvol zijn. Bij jongeren kunnen er ook contacten met ouders zijn, als er zorgen zijn. Maar dan zal het gedrag in de eerste plaats met jongeren zelf besproken worden.
- Bij kinderwerk (en soms ook bij tiener- of jongerenwerk) is het belangrijk om de wensen van ouders mee te nemen als het gaat om de dag en het tijdstip dat je bij elkaar komt als vereniging. Kinderen moeten soms gebracht worden naar de club. In streekgemeenten kan het om die reden belangrijk zijn om de tijden van verenigingen op elkaar af te stemmen.

GESPREKSVRAGEN

1. Praten jullie als team wel eens over het doel dat je hebt met de vereniging? Zitten jullie hierbij op één lijn of zijn er verschillen?
2. Op welke manier is jullie kerkenraad betrokken bij het jeugdwerk? Welke dingen waardeer je daarin? Wat zijn dingen die ontbreken of anders zouden kunnen? Hoe kun je dit bespreekbaar maken?
3. Op welke momenten hebben jullie contacten met ouders? Vind je dit voldoende of zou er meer uit deze contacten te halen zijn? Hoe zou je dat kunnen doen?
4. Wat is het beeld dat de gemeente heeft bij jullie vereniging? Klopt dat beeld en ben je daar tevreden over? Zo niet, hoe zou je dit kunnen veranderen?

Tenslotte

Orde houden is een veelbesproken onderwerp. Iedere leidinggevende kan er over meepraten. Bij de een lijkt alles vanzelf te gaan en de ander vraagt zich af hoe het ooit allemaal beter zal gaan. En hoe oefen je op een goede manier gezag uit?

Met de vragen uit deze brochure heb je met je team van leidinggevenden al veel facetten van orde en gezag besproken. Daarin kun je veel van elkaar leren. Je houdt jezelf en de groep als het ware eens goed tegen het licht om te zien wat goed gaat en wat beter of anders kan. De besprekingen lopen dan uit op concrete ideeën en actiepunten.

De vragen helpen ook om jouw drijfveren te onderzoeken en te bespreken. Het is goed om persoonlijk en met elkaar na te denken over je motivatie. In het jeugdwerk is liefde een sleutel-

woord. Liefde tot de kinderen en liefde tot God. Het is je te doen om het hart van het kind. Je wilt hen wijzen op Christus en hen de boodschap uit God Woord meegeven. Niet alleen je woorden zijn cruciaal, maar ook je houding en uitstraling. God is het waard dat we goed van Hem spreken en door genade in doen en laten het beeld van Christus vertonen.

Leiding geven aan kinderen is een mooi werk. Ook een verantwoordelijk werk. In afhankelijkheid aan Hem wil God kracht en zegen geven. Doe het werk daarom met vertrouwen én met verwachting. Biddend om de werking van de Heilige Geest onder de kinderen. Tot eer van Gods Naam en tot uitbreiding van Zijn koninkrijk.

Sterk onze hand en zegen onze vlijt.
Bekroon ons werk, en nu, en t' allen tijd'.

